

Lietuvos Respublikos Kultūros ministru Simonui Kairui

Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinei direktorei Aušrinei Žilinskienei

Kopija:

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai

Lietuvos politinėms partijoms

Žiniasklaidai

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOORDINAVIMO CENTRO

KREIPIMASIS

Dėl asmens politinio persekiojimo

2024 m. rugpjūčio 19 d.

Vilnius

Visuomenei tapo žinoma, kad naujai paskirta Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinė direktorė Aušrinė Žilinskienė siekia skubiai pašalinti iš darbo Informacijos politikos ir analitikos departamento vyriausią tyrėją Vidmantą Valiušaitį naikinant jo pareigybę nepaisant to, kad yra patvirtinti ir įgyvendinami minėtos bibliotekos vyriausiojo tyrėjo V. Valiušaičio darbo planai. Su juo darbo sutartį siekiama nutraukti viduryje metų.

V. Valiušaitis yra gerai žinomas aktyvus žurnalistas, XX a. kovų už laisvę Lietuvoje tyrinėtojas, nagrinėjantis dabarčiai itin aktualias istorines temas. Jis nuolat skelbia mokslinius straipsnius, skaito paskaitas ir pranešimus Antrojo pasaulinio karo Lietuvoje klausimais, yra išleidęs svarbias Lietuvos istorijai knygas „*Istorikai nenaudoja dalies šaltinių. Dr. Augustinas Idzelis ir Lietuvos okupacijų interpretavimo drama*“, „*Juozas Lukša-Daumantas žmonos Nijolės prisiminimuose ir amžininkų liudijimuose*“ ir kitas.

Neabejotina, jog šiuo metu su šalies politinės valdančiosios daugumos (visų pirma TS-LKD frakcijos Seime) pritarimu ir iniciatyva skubama vykdyti neužbaigtus Lietuvos istorinės atminties „valymo“ darbus. Tai rodo ne tik buvusių KGB bendradarbių įslaptinimas 75 metams, bet ir naujausi faktai: atminimo lentų Jonui Noreikai ir Kaziui Škirpai naikinimas, kova prieš partizano Juozo Krikštaponio paminklą Ukmergėje, siekis, prisidengus tariamos pertvarkos vardu, iš esmės panaikinti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro galias, suteikiant valstybinėse įstaigose dirbantiems ir jų finansuojamiems istorikams galią keisti istorinių įvykių aiškinimą.

Šiandien mūsų šalyje vis labiau ryškėja istorinės atminties kovų laukas, kuriame vėl atgimsta sovietinis, o dabar Kremliaus ideologų aktyviai formuojamas istorinis Lietuvos laisvės kovų vertinimas, esą Lietuvoje nebuvo jokio laisvės sukilimo ir laisvės kovų išsivadavimo judėjimo, esą mūsų šalis savanoriškai laisva valia įstojo į SSSR, o visi 1941 m. birželio sukilimo ir rezistencinio judėjimo dalyviai bei Lietuvos pokario partizanai buvo naciai ir žydšaudžiai. Akivaizdu, jog kompetentinga minėtos bibliotekos vyriausiojo tyrėjo V. Valiušaičio veikla tapo kliūtimi kremliaus mūsų visuomenei primetamam istorinių įvykių vertinimui ir dėl jis to tapo nepageidaujamas Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Atkreipiame Kultūros ministro Simono Kairio ir minėtos bibliotekos generalinės direktorės Aušrinės Žilinskienės dėmesį, kad istorinės aplinkybės nuolatos keičiasi. Jos nelaiduoja vadovaujančių pareigų nei ministru S. Kairiui,

nei minėtai direktorei A. Žilinskienei, bet leidžia vertinti jų politinius bandymus susidoroti su sąžiningais Lietuvos laisvės kovų tyrinėtojais ir kitaminčiais.

Lietuvos žmogaus teisių organizacijos rengia III knygą „Lietuva ir žmogaus teisės“ (išleistos I ir II knygos^{1; 2}), kurioje svarbi dalis skiriama dabartiniams politikams, valdžios pareigūnams ir visuomenės veikėjams, pasižymintiems prokremliška ir antilietuviška politine bei visuomenine veikla, vertinama žmogaus teisių kontekste.

Istorijos požiūriu nei ministrui, nei minėtai direktorei nėra prasminga sulaukti atitinkamo viešo įvertinimo, nes Europos Žmogaus Teisių Teismas 2019 m. kovo 12 d. sprendime byloje Drėlingas prieš Lietuvą nustatė, jog sovietų okupantų vykdytas sistemingas Lietuvos partizanų naikinimas gali būti laikomas lietuvių tautos genocidu. Šalies Konstitucinis Teismas ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinę, kad Lietuvos partizanai, jų ryšininkai ir rėmėjai „buvo reikšminga lietuvių tautos, kaip nacionalinės, etninės grupės, dalis“, o SSRS represijos buvo nukreiptos prieš aktyviausią ir reikšmingiausią lietuvių tautos dalį, apibrėžtą nacionaliniais ir etniniais požymiais. Lietuvos gyventojai buvo naikinami turint tikslą daryti įtaką lietuvių tautos demografinėi būklei ir Lietuvos išlikimui. Didelės lietuvių tautos grupės (partizanų, jų rėmėjų, ryšininkų ir kitų) pasipriešinimas SSRS okupaciniam režimui turėjo esminę reikšmę saugant ir ginant lietuvių tautinį identitetą, kultūrą bei nacionalinę savimonę, ir visos lietuvių tautos išlikimą.

Taigi V. Valiušaitis savo veikla realizuoja istorinį teisingumą, kurį įtvirtino minėti teismų sprendimai. Suprantama, kad jie yra ganėtinais skausmingi ne tik 1940 m. Lietuvą okupavusios SSRS teisių perėmėjai Rusijai, bet ir vietiniams to meto okupuotos Lietuvos kolaborantų palikuoniams. O Seimo valdančiojoje daugumoje šiuo metu yra nemažai asmenų, kurių tėvai arba artimieji, visų pirma tarnavę SSSR represinėse struktūrose, tiesiogiai dalyvavo lietuvių tautos demografinę būklę bloginusiame ir pavojų Lietuvos išlikimui kėlusiuose šalies gyventojų naikinime - ministrui S. Kairiui ir direktorei A. Žilinskienei nevertėtų su jais tapatintis ir dėl to derėtų susilaikyti nuo žurnalisto Valiušaičio politinio persekiojimo.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras:

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija	–	Romualdas Povilaitis
Lietuvos žmogaus teisių asociacija	–	Vytautas Budnikas
Piliečių gynybos paramos fondas	–	Stasys Kaušinis
Lietuvos kultūros kongreso garbės primininkas	–	Krescencijus Stoškus
Lietuvos Helsinkio grupė	–	Aurelija Kuzmaitė

Nurodyti asmenys pritaria šio dokumento turiniui:

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija

Tel.: 868843356

romualdas.povilaitis@gmail.com

Romualdas Povilaitis

¹ <https://lzta.lt/knyga-lietuva-ir-zmogaus-teises-1-dalis/>

² <https://lzta.lt/knyga-lietuva-ir-zmogaus-teises-2-dalis/>